

Режирање бројки

Систему одбране додељена су новчана средства у висини од око **72,763 милијарде динара**, односно нешто више од **2,1 одсто бруто друштвеног производа земље**. У ту цифру урачунате су и око **2,5 милијарде сопствених прихода**. Буџет је, у односу на претходну годину, без средстава за војне пензије и новца из **Националног инвестиционог плана**, увећан за **4,5 одсто**. Повећање је мање од пројектоване инфлације. Укупна реализација буџетских обавеза Министарства одбране у 2008. износила је **98 одсто**.

Припаднике система одбране, односно Министарства одбране и Војске Србије, занима како су надлежни режирали бројке у војном буџету, коју су вештину или умеће балансирања и расподеле додељених финансијских средстава применили да планиране послове и задатке реализују без већих тешкоћа. И, наравно, како ће се то одразити на њихов стандард.

Да бисмо прецизније сазнали о структури војног буџета, мерама којима ће се ублажити мањак новца у систему одбране и неповољни утицаји светске финансијске кризе, разговарали смо са Александром Мишчевићем, државним секретаром у Министарству одбране.

Премотавање искустава

Војни буџет за 2009. годину износи око **72,763 милијарде динара**, што представља нешто више од **2,1 одсто бруто друштвеног производа земље**. У ту цифру урачунате су и око **2,5 милијарде очекиваних, сопствених прихода**. Буџет је, према речима државног секретара Мишчевића, у односу на претходну годину, без средстава за војне пензије и финансија из *Националног ин-*

вестиционог плана, увећан за **4,5 одсто**. Повећање је, свакако, мање од пројектоване инфлације.

– Добром алокацијом, односно доделом финансијских средстава, можемо подмити све потребе система одбране током године. Колико год новца добили, увек смо незадовољни, јер су се, због малих улагања протеклих петнаестак година, у систему нагомилале потребе. На пример, у 2008. имали смо повећање буџета у односу на 2007. само 12 одсто, али смо успели да инвестирамо више него у претходне три године. Повећали смо плате припадницима Министарства одбране и Војске Србије, за годину дана, у просеку више од 30 одсто. У времену од маја 2007. до краја прошле године плате су у просеку увећане **39,6 одсто**, а и бројне накнаде у висини од **20 до 228 одсто**. Овогодишњи буџет сличан је оном у претходној години, уколико се посматра увећање од **4,5 одсто** и планирана инфлација – каже Александар Мишчевић.

Како наглашава државни секретар, Министарство одбране очекује да током године оствари више од **2,5 милијарде динара прихода**. Рационалнијим пословањем и редовним плаћањем приспелих обавеза могу се обезбедити и знатне уштеде.

– Буџет и јесте тако пројектован да уважава све оно што се догађа на светској финансијској сцени. Ми ћемо наставити да се у систему понашамо *домаћински*, онако како смо то и до сада чинили. Претпрошле године смо, у односу на 2006, повећали сопствене приходе за око 60 одсто, и они су тада износили 5,34 милијарде динара. У 2008. приходи су увећани за око пет одсто и достигли 5,57 милијарди динара, а сличан раст планирамо и у 2009. години – наводи државни секретар Мишчевић.

Умеће расподеле

Каква је структура нашег овогодишњег војног буџета?

– Идеалан модел структуре војног буџета има Норвешка, у којој се за персоналне трошкове издваја 40, а оперативне трошкове и инвестиције по 30 одсто. Међународни стандард, коме тежи и Министарство одбране Републике Србије, јесте – 50 одсто за персоналне трошкове, 30 за оперативне, а 20 одсто за инвестиције.

Прошле године, у систему одбране 57 одсто буџета издвојено је за персоналне трошкове, 23,6 за оперативне и 19,4 одсто за инвестиције, чиме смо се, у доброј мери, приближили светској норми. Актуелна економска криза, која није мимоишла ни Србију, а тиме и рестриктиван овогодишњи буџет, условили су да Министарство одбране најпре треба да дефинише приоритете, те на другачији начин одреди структуру трошкова. Један од најважнијих задатака јесте професионализација Војске Србије, па због очекивања повећања броја професионалних лица, персонални трошкови у војном буџету изnose 63,7 одсто. За оперативне трошкове планирано је 20,9, а инвестиције 15,4 одсто буџета. На висину персоналних трошкова утицала је и намера Министарства одбране да, у условима међународне финансијске кризе, заштити стандард запослених у систему одбране – наглашава државни секретар Александар Мишчевић.

За плате припадника Министарства одбране и Војске Србије у војном буџету 2009. предвиђено је око 26 милијарди, а за пензије око 23 милијарде динара. Средства за војне пензије увећана су за око 3 милијарде динара или 15 одсто у односу на прошлу годину. То повећање веће је од прогнозиране инфлације на годишњем нивоу.

Вештина планирања

Прошлогодишњим ребалансом буџета Министарству одбране одузето је око три милијарде динара, односно умањена су средства са конта 512, који се односи на набавку машина и опреме у оквиру инвестиција.

– Опрема коју Министарство одбране купује за Војску Србије је врло специфична. Ретко се налази у складиштима, тако да период од потписивања уговора о набавци, до производње уговорене опреме, њене испоруке и доспећа плаћања, дуго траје. Министарству одбране је приликом реализације буџета кључни последњи квартал године, јер тада доспева већина уговорених обавеза и плаћају се реализоване услуге. Нажалост, прошле године ребаланс буџета изведен је пре последњег квартала, па се стекао утисак да Министарство одбране није утрошило додељена средства са конта 512.

Треба знати да је Министарство одбране у прошлој години, у области инвестиција, са конта 512, премашило план реализације задатака и да је Трезору Републике Србије, који извршава доспеле обавезе, доставило налоге за плаћање. Због неликвидности Трезора у том периоду и слабог прилива новчаних средстава у државну касу обавезе нису на време исплаћене, тако да реализација буџетских задатака система одбране по инвестицијама износи 95 одсто. Иначе, укупна реализација обавеза Министарства одбране у 2008. износила је 98 одсто, за све задатке – објашњава државни секретар Александар Мишчевић.

Да ли је могуће заштитити финансијска средства система одбране у условима честе промене курса динара?

– Сва министарства функционишу тако што Трезору достављају налоге за наплату реализованих задатака из буџета, јер се новац налази у Трезору. Прошле године смо више пута од Трезора и Народне банке Србије тражили да депонујемо средства или отворимо кредитиве за плаћање ремонта или куповину опреме у већим износима, али нам то није одобрено. Трезор настоји да плаћа у реалном времену. Када би нам то било обезбеђено, систем одбране заштитио би новац од дневне промене курса динара, али га Трезор не би могао користити – тврди Мишчевић.

Стамбене субвенције

У току 2008. године Министарство одбране је, на различите начине, решило око 1.500 стамбених проблема припадника Војске. За стамбено кредитирање из прошлогодишњег буџета издвојило је знатна средства. Уз ангажовање Националне корпорације за осигурање стамбених кредита, *кров над главом* добила су 103 лица, а 86 кредитима комерцијалних банака. Просечна вредност кредита износила је 50.000 евра.

– Овогодишњим буџетом предвиђено је 150 милиона динара за финансирање стамбених кредита у систему одбране. Очекујемо да ће тај износ бити довољан за субвенционисање стамбених кредита 220 припадника Министарства одбране и Војске Србије. Током године, средствима из буџета финансираће се изградња већ започетих станова на Бежанијској коси – рекао је државни секретар Александар Мишчевић.

Војне пензије

– Војне пензије су у 2008. години повећане у просеку 27,43 одсто. Надлежни из Министарства одбране више пута су ургирали у Влади да се разреши проблем дуга војним пензионерима, јер је Министарство финансија носилац израде репрограма дуга. Убудуће, војне пензије ће расти у складу са цивилним прописима, као и за остале пензионере Републике Србије – истиче Александар Мишчевић.

– Овогодишњи персонални трошкови, у односу на прошлогодишње, повећани су за око 5 милијарди, па укупно износе око 30 милијарди динара. Њихов највећи постотак чине бруто плате са доприносима. У персоналне трошкове спадају још и различите врсте накнада, попут накнаде за одвојен живот, становање, превоз, опште дежурство, боловања, накнаде за социјалну заштиту и солидарну помоћ... Око 4 милијарде динара достижу поменути остали трошкови у саставу персоналних. Издвајање 63,7 одсто за персоналне трошкове потврђује да је војни буџет 2009. заиста социјални, а не развојни – каже Мишчевић.

Оперативни трошкови система одбране износе око 10 милијарди динара. У њих се убрајају трошкови службених путовања, услуге према различитим уговорима, специјализоване услуге, текуће поправке и одржавање, али и материјал, попут горива, хране, лекова, санитетског материјала, затим униформе и административни, канцеларијски материјал. Из оперативних трошкова, режијске накнаде плаћају се комуналним предузећима.

Према речима државног секретара Александра Мишчевића, за енергетске услуге из војног буџета издвојено је око милијарду и по, за храну око 1,3 и текуће одржавање и поправке, односно ремонте техничких капацитета у јединицама Војске једна милијарда динара, док је за гориво планирано око 900, а за комуналне услуге око 500 милиона динара. Знатно оштријом финансијском дисциплином редуковаће се поједини оперативни трошкови, а та средства биће усмерена за професионализацију Војске.

– Када се говори о инвестицијама током године, Министарство одбране настојаће да планира вишегодишње набавке, тако да ће се ублажити последице ограничених улагања у инфраструктуру, машине и опрему Војске. Око 4,5 милијарде динара искористиће се за набавку опреме за специјалне и пешадијске јединице. У Ваздухопловство и противваздухопловну одбрану биће усмерено око 500 милиона динара за куповину опреме за контролу ваздушног простора и опремање службе трагања и спасавања. За набавку транспортних средстава и покретних ствари за техничку подршку планирано је да се у 2009. утроши око 650 милиона динара – набраја Мишчевић. ■

Владимир ПОЧУЧ
Снимио Даримир БАНДА